

P. Joseph Larsen, mednarodni duhovnik Vere in luči

»Bog ljubi vse ljudi, posebno pa majhne, krhke, prizadete. Ti so mu najbližji,« pravi p. Joseph Larsen, član Kongregacije Marijinega brezmadežnega Srca. V duhovniško službo ga je, kot pravi, pripeljala želja, da pomaga drugim. »Vendar moje življenje, moja duhovniška pot se je zares začela šele pri 46 letih, ko sem odšel v misijone na Filipine,« pove z rahlim nasmeškom sedemdesetletni duhovnik iz avstrijsko-nizozemske družine, ki je mladost in prvih dvajset let duhovništva preživel na Nizozemskem, večina kot vzgojitelj v semenišču, zadnjih šest let pa živi na barki na reki Senni v Parizu. »V 24 letih misijonarjenja na Filipinih sem se srečal z najbolj ubogimi, tam sem spoznal tudi gibanje Vera in luč in po vrnitvi v Evropo sem želel biti z njimi.« Pridružil se je duhovniku v pariški župniji za rečne mornarje _ sedež župnije imajo kar na barki _, sprejemajo pa tudi begunce, brezdomce, prizadete, skratka ljudi z roba družbe in jim pomagajo urediti življenje.

Kaj je skrivnost življenja z »odrinjenimi« na rob družbe?

Skrivnost je živeti Z njimi, ne ZA njih. V miselnosti mnogih pomeni »biti z« izgubljanje časa. Veliko bolje in lažje je nekaj narediti. Jean Vanier pravi: »Pomemben delež pri lajšanju bolečine ima prijatelj _ prijatelj, ki sprejme to, da je preprosto zraven.« Jezus pa pravi: »Ko vi delate gostijo, ne vabite bogatih sosedov in prijateljev, pač pa hrome, kruljave in slepe in dobili boste blagoslov.« Tu je skrivnost življenja s prizadetimi. »Stopite v skupnost z ubogimi in majhnimi« ni moj klic, ampak Jezusov. Bog je poklical šibke, tiste, ki so v očeh sveta nori in slabotni, da bi osramotil močne.

Kako si razlagate te Pavlove besede?

»Bog si je izbral tisto, kar je v očeh sveta noro, da bi osramotil modre. Bog si je izbral tisto, kar je v očeh sveta slabotno, da bi osramotil tisto, kar je močno« (1Kor 1, 27); v Matejevem evangeliju najdemo podobne Jezusove besede: »Slavim te, Oče, Gospod neba in zemlje, ker si to prikril modrim in razumnim, razodel pa otročičem.« Isto sporočilo. Jezus ve, da je Bog blizu malim in ubogim. Mali nam govorijo: »Potrebujem te ...« Človek je krhko bitje, zato potrebuje Boga. Mnogi domišljavi ljudje ne priznajo, da so majhni, da potrebujejo drugega, da potrebujejo Boga. Na misel mi prihajajo blagri: »Blagor ubogim v duhu, kajti njihovo je nebeško kraljestvo«, ali če prevedemo: »Blagor malim, zakaj Bog je njihova moč.« Kadar si majhen in krhek, rabiš pomoč, potrebuješ pripadnost.

Kako naj se približamo prizadetim ljudem?

Poslušajmo jih! Bodimo jim blizu. Stopimo v odnos z njimi. Ljudje se jih bojimo, strah nas je. Osebe z motnjo v duševnem razvoju ne iščejo znanja ne potrditve, ne hlepijo po moči ne po bogastvu. Od nas želijo le, da smo z njimi, da jih znamo in smo pripravljeni poslušati. Čeprav mnogi ne govorijo z besedami, ne znajo govoriti, imajo šibek besedni zaklad, govorijo pa s telesom, s pogledom, z nasmehom. Ta govorica je mnogokrat zgovornejša kot tisoče besed.

Sam po šestih letih v Franciji še vedno ne morem v polnosti slediti pogovoru. Verjetno je tudi moja starost tista, ki še povečuje težavo. Za mizo sem zmeden od glasov, ki se križajo z leve in desne. Vrh vsega ljudje govorijo tako hitro in povečini z naglasom. Med besedami in mojim dojemanjem je pogosto zid. Takrat si rečem: Zdaj si tak, kot tvoji prijatelji z duševno prizadetostjo. Tudi oni ne morejo slediti temu, kar se ljudje ob njih pogovarjamo. Bogu se zahvaljujem za to, da mi da čutiti, kar čutijo oni: manjvrednost, odrinjenost na rob, veliko uboštvo.

V gibanju Vera in luč je veliko nežnosti, dotikov. S stiskom roke, s tem, da drugega objamemo, pobožamo si izražamo naklonjenost. S tem želimo povedati: Ne boj se. Blizu sem ti. Zaupaj mi, čeprav me včasih ne razumeš!

Zakaj se jih bojimo, zakaj nas je strah, kot pravite?

V naši naravi je, da želimo pripadati močnim skupinam, zato se ob srečanju s šibkimi naše predstave omajajo, v naši notranjosti se nekaj spremeni. Lestvica vrednot se obrne: spremeni se odnos do stvari, ki jih prizadeti ljudje nikoli ne bodo mogli doseči. Odkrijemo večje vrednote kot so bogastvo, slava in moč. Smo kot apostoli: tudi oni so hoteli imeti ob sebi močnega Odrešenika, Kralja, Vsemogočnega. Ob Jezusovem trpljenju pa Peter klone: »Ne poznam tega človeka.« Zelo nazorno. Zavrženega, izobčenega, lačnega, nebojljenega Jezusa ne pozna, ne sprejme ga. To je prisposodba za kristjane: stalen spopad med željo po moči in željo po ljubezni. Želja po moči pomeni vzpenjati se navzgor, ljubezen pa zahteva tudi ranljivost.

Torej je naša duhovna »prizadetost«, praznina, morda še hujša kot telesna?

Mongoloid, ki težko hodi in govori, je opazen na daleč. Notranjo prizadetost »normalnih« ljudi _ to je strah pred odnosi, potreba po moči in prevladi, strah pred neuspehom _ pa lahko skrijemo. Zato je hujša, ker te svoje prizadetosti ne sprejemamo, si jo ne priznamo, ne želimo videti samih sebe takšne, kakršni smo v resnici, živimo v iluzijah. Strahov, kako nas vidijo drugi, predsodki, da nismo dovolj lepi, strah pred drugačnimi ... tega prizadete osebe ne poznajo. Zelo

iskreni so, preprosti, ljubeči. Jezus nas vse kliče k resnici, vsakega od nas ljubi takšnega, kakršen je.

Kaj te osebe sporočajo sodobnemu svetu? Kaj se lahko od njih naučimo?

Veliko stvari se lahko naučimo od njih, zelo veliko! V mislih imam pristnost, praznovanje, preprostost, zaupanje, nežnost ... Ko rečem zaupanje, to pomeni predanost, pomeni iskrena povezanost z Bogom. Od njih se lahko naučimo notranjih drž za naše vsakdanje življenje, za naše odnose. Ne nosijo mask, zelo pristni so, zelo iskreni, tega bi se sodoben človek lahko naučil od njih. Naučijo nas lahko hoditi po poti zaupanja, ljubezni.

Kakšna je ta pot?

Prisotnost »drugačnih« oseb v skupnosti ustvari ozračje preprostosti, pristnosti, dobrodošlosti: to je sad majhnosti. Na ladji ga opazim vsak dan. Vsakdo me obdaruje z veliko prijaznostjo. Zdi se mi, kot bi v meni videli neškodljivega dedka, ki je tu le zato, da se nekoliko smehlja. In to je res: v svoji revščini sem se tako zelo približal revščini drugih. Njihove navade, celo njihova grobost me ne ranijo več tako kot prej. Od časa do časa mi še malo »zavre kri«, toda zelo hitro me misel na mojo lastno neobzirnost in sebičnost spomni na to, kako težko, kako nemogoče je biti »popoln«. Tako postanejo moje misli bolj blage. Ostanem miren, in, da _ le malo se nasmehnem.

Osebe z motnjo v duševnem razvoju imajo ljubezen, ki je zaupanje. V zaupanju podarjajo sami sebe. Danes je veliko manipulativne ljubezni. Kako malo ljudi je doživelo ljubezen, ki je osvobajajoča! Ljubiti drugega tako zelo, da mu je dovoljeno biti on sam. Ljudje ne poznajo Jezusove ljubezni, ker nikoli niso bili zares ljubljeni, ker so vedno prejemale le manipulativno ljubezen. Zato se bojijo spustiti Boga v svojo bližino, bojijo se, da bi bila s tem poteptana njihova svoboda. Okoli svojih src gradimo zidove, ker se čutimo ranljive. Življenje s prizadetimi osebami s svojo iskreno in zaupano ljubeznijo počasi podirajo te zidove, ki nam preprečujejo srečanje s samim seboj, z drugimi, z Bogom.

Bog se nam torej razodeva prek šibkih ...

Šibki, ko jih sprejmemo, se ne dotikajo našega uma, marveč našega srca. Če vstopimo v odnos z njimi, vstopimo v sočutje in najdemo Boga, ki je sočutje. Kolikor sprejemem šibkega, ki je pred menoj, sprejemem tudi šibkega, ki je v meni. Odkrivam Boga, skritega v svoji ranljivosti, krhkosti. Šibki so evharistija, so živa ikona. Semenu milosti moramo pustiti rasti v nas, da bodo naš pogled, naš razum, naše predstave, domišljija, naše telo, čustvenost preoblikovani. Prek prizadetih se lahko učimo gledati druge tako kot jih vidi Bog.

Bog pa nas gleda od spodaj navzgor, pravite ...

Bog ni nekje zgoraj, med zvezdami in soncem. Tukaj spodaj je, v vsakdanjosti, v zmešnjavi. Z nami je. Skrit je v ubogih, v majhnih in odrinjenih te družbe. Pogledati moramo navzdol, k tistim, ki so žejni in lačni, ki so v zaporih, ki so bolni, k tistim, ki so odrinjeni, nagi, čudni ... tukaj bomo našli Boga, pri njih bomo našli klečečega Jezusa. Bog ni v idealu, skrit je v kaosu resničnosti, v bolečini našega sveta. Stvarnik vsega sveta se nam približuje od spodaj, po najšibkejših, najbolj trpečnih in nam kliče: Potrebujem te!

Pretesen sem, ko vidim, kako malo ljudi se danes zaveda, kaj pomeni biti človek. Človeka danes presojava po njegovih diplomah, dosežkih, denarju, ki ga zasluži, hiši, ki si jo zgradi. Ne zanima pa nas njegova resnična zmožnost ljubezni, odpiranja drugemu, življenja z drugimi. Mislimo, da smo to, o čemer nas hoče prepričati družba. Prek ubogih lahko odkrijemo pot, kako resnično postati ljudje. Na tej poti nam pomaga molitev. Moliti najprej pomeni prisluhniti Bogu, prisluhniti njegovi volji v našem življenju. Molitev je občestvo z Jezusom, da mu zaupam, se mu prepustim. Molitev ima v gibanju Vera in luč zelo pomembno mesto.

Najpomembnejše?

Lahko bi rekel. Vedno pravim, da je definicija gibanja Vera in luč prijateljstvo, bistvo gibanja je prijateljstvo. Prijateljstvo je to, da se daš za prijatelja. In kaj je molitev? Prijateljstvo z Jezusom. Molitev nas bo spremenila, ljudje bodo to opazili. Pa se prijateljstvo danes izplača? Ali ima smisel dati prijateljstvu tako pomembno mesto? Mislim, da ima. Prijateljstvo ustvarja ozračje medsebojne naklonjenosti. »Ti si dragocen!« Človek ob meni bo rasel, ker se bo čutil cenjenega, ljubljenega. Če dajem drugemu čutiti, da je dragocen, da ga imam resnično rad, bo začutil: »Glej, pomemben sem! Ni se mi treba sramovati samega sebe!« Začel bo rasti, začel bo cveteti. Rast v prijateljstvu je središčna stvar gibanja, prijateljstvo je srce Vere in luči. Jean Vanier pravi, da je ljubezen to, da drugemu pokažeš, da je dragocen in lep. To mu bo pognalo kri po žilah, obarvalo z rdečico zdravja njegova lica in zravnalo hrbet. Tako doživljam gibanje Vera in luč.

Kakšno mesto imajo osebe z motnjo v duševnem razvoju v družbi?

Prisotne so. Največkrat nam govorijo brez besed. Samo med nami so. Učijo nas živeti na ravni srca. Če jim prisluhnemo, če jih spustimo medse kot enakovredne, če verjamemo, da so ljudje kot mi, ljubljeni od Boga, če to dopustimo, bodo stopili v naše življenje in to nas bo avtomatično spremenilo. Stopili bomo v drugačen svet in postajali bomo drugačni. Drugačnost pa nas vedno bogati. Vsakokrat, ko stopimo ven iz tega sveta, ki nas določa, postanemo

bogatejši. V svetu oseb z duševno prizadetostjo bomo odkrili veliko vrednot, ki me lahko preoblikujejo. Naučili se bomo misliti in presoјati s srcem, naučili se bomo spontanosti in prvinskosti, naučili se bomo praznovati, se veseliti, plesati, naučili se bomo bodriti in družiti ob bolečini, naučili se bomo sprejeti svoje telo kot tempelj za dušo ...

Kaj pa v Cerkvi?

Jezus ni prišel, da bi vzpostavil hierarhijo, ampak da bi ustvaril »skrivnostno telo, ki je Cerkev«. V tem telesu ima vsak svoje mesto. Sveti Pavel razloži, da ima vsak ud svoje mesto v telesu in vsak se razlikuje od drugega. Nujno so potrebni močni udje, ki držijo telo pokonci, ki ga usmerjajo vodijo, voditelji, pastirji, so nujno potrebni. Pavel pravi, da pa so potrebni tudi tisti deli telesa, ki so najmanjši, najšibkejši in so najmanj primerni za razkazovanje_ in mislim, da je tu mislil na prizadete. Skriti so po hišah, skupnostih, po naših družinah, ne razkazujejo se, niso glasni, ne kličejo po bogastvu, ne vzpenjajo se po družbeni lestvici_ vendar so nujno potrebni, da telo normalno deluje. Še več, skriti in nevidni deli telesa opravljajo najpomembnejše funkcije za življenje. Zato jih je treba spoštovati, jih imeti rad, skrbeti zanje.

Kako bi spodbudili duhovnike, da se bolj dejavno vključujejo v gibanje?

Župnije, kjer je Vera in luč sprejeta, neizogibno postanejo »smehljajoče« župnije. Postanejo kraj, kjer sta prisotni prijaznost in dobrohotnost, v njih se čuti toplina, nežnost, sprejetost. Mnogi duhovniki mi potožijo, da jih tako posrka administrativno delo, da je težko najti čas za graditev osebnih odnosov. Pred kratkim je ne srečanju duhovnikov večina omenila kot svoj konjiček branje. Najbrž je to posledica vzgoje. Zato ni čudno, da laiki pravijo, da duhovniki med pridigo hitro preidejo v teoretiziranje in veliko manj govore o vsakdanjem človekovem izkustvu. Pozabijo na drobne dogodke ali osebna pričevanja. Mislim, da je naš privilegij pri Veri in luči, da smo prisiljeni postati konkretni in preprosti. To je naš »biti z«. Naši prijatelji s prizadetostjo nas ozdravljajo težnje, da bi bili preveč teoretični. Duhovniki, ki so pri Veri in luči, se naučijo novega načina pridiganja, povezanega z vsakdanjim življenjem. Jezus je pogosto govoril v prilikah, tudi naše »lučke« imajo rade zgodbe, ki jim govore same po sebi.

V Slovenijo ste prišli ob praznovanju 20. obletnice gibanja. Kakšno je vaše sporočilo članom gibanja?

Naj pozorno poslušajo. Prisluhnejo naj Jezusu in svetu. Prisluhnejo naj temu, kar se dogaja v družbi in opazujejo, ali je to Gospodova pot. Naj presodijo, ali je to, za kar si prizadeva družba, tisto, kar želi Jezus. Bodite odprti za uboge in drugačne. V skupnosti se mora čutiti nekaj, kar je krhko in ranljivo. Naloga gibanja Vera in luč je, da pripelje vse ljudi na gostijo. Nismo poklicani, da

delamo velike stvari, ampak samo da pomagamo ubogim, majhnim, pohabljenim, da pridejo na gostijo ljubezni. Vsi smo ljubljani od Jezusa. On bedi nad nami, kliče nas, daje nam življenje, da bi ga tudi mi lahko dali naprej.

Avtorica intervjuja je Ksenja Hočevar, Družina. Za ta prispevek se ji v imenu celotne Vere in luči najlepše zahvaljujemo!